
Een vergeten groep arbeidsmigranten

Hatice Bölek

Domestic Workers in Nederland

De inspanningen om vrouwen naar de arbeidsmarkt te krijgen hebben vruchten afgeworpen. Veel vrouwen kiezen er inmiddels voor om te blijven werken, ook als zij kinderen krijgen. Het tweeverdienersmodel is goed voor de economie, maar ook de 'zwarte' markt van illegale schoonmakers en oppassen bij mensen thuis gedijt goed. Hoeveel illegalen er werkzaam zijn in Nederland als babysit of werkster is niet bekend, maar volgens Respect,NL de Nederlandse afdeling van het 'Network of Migrant Domestic Workers in Europe', maken deze mensen het mogelijk dat veel vrouwen kunnen blijven werken. Ook in Nederland.

De niet al te florissante positie van de 'domestic workers' is lang een publiek geheim geweest. Over deze Filippijnse arbeidskrachten in landen als Saudi-Arabië, Qatar en Koeweit zijn inmiddels diverse documentaires gemaakt. Personeel in huishoudens van rijke oliebaronnen of adellijke families, wordt niet naar behoren behandeld en betaald. Nieuws over mishandelde, verkrachte en zelfs vermoordde werkers halen op zijn tijd ook de Nederlandse kranten. Het is tevens een goed bewaard geheim, dat evengoed in Nederland honderden huishoudens drijven op het werk van illegalen. De toenemende arbeidsparticipatie van vrouwen en de traditionele taakverdeling tussen partners (mannen nemen

ondanks alle campagnes van de overheid, nog steeds te weinig verantwoordelijkheid als het om de zorgtaken gaat) leidt ertoe dat de vraag naar hulp in het huishouden en de zorg voor de kinderen toeneemt. Voor welgestelde tweeverdieners is het inschakelen van een au pair of een arbeidsmigrant zonder papieren een handige optie. Niet alleen vanwege de kosten, maar ook omdat een au pair of een domestic worker flexibeler is dan vrouwen die poetsen als bijbaantje.

Au pair in Nederland

Het mag dan ondenkbaar lijken dat er in een land als Nederland domestic workers werkzaam zijn in welgestelde huishouden, het systeem houdt zichzelf in stand, omdat beide partijen er

uiteindelijk profijt van hebben.

De domestic workers, ooit het land binnengekomen als au pair, blijven hier en kiezen voor een illegale status, omdat ze de inkomsten goed kunnen gebruiken, bijvoorbeeld om familieleden in het land van herkomst te kunnen onderhouden.

In veel gevallen gaat het om vrouwen met een hoge opleiding, die desondanks geen werk konden vinden in het land van herkomst. Een verblijf in Nederland is aantrekkelijker dan terugkeer naar hun eigen land, waar ze in armoede moeten leven. Op een bijeenkomst van de vrouwenwerkgroep Rotterdam van de vakbond ABVAKABO FNV (februari jongstleden) is een rapport gepresenteerd over de positie van de domestic workers in Nederland. Het bijzondere is dat in dit rapport van de Commission for Filipino Migrant Workers (CFMW) voor het eerste officieel onderzoek is gedaan naar de positie van deze werkers in Nederland.

123 Personen hebben meegewerkt aan de vragenlijst, waarvan 61 Filippijnen, 26 Ghanezen, 27 Nigerianen, 6 Indonesiërs, 1 Koreaan, 1 Columbiaan en

1 Surinamer. Van de respondenten waren er 93 vrouw en 30 man. Een verhouding die ook op de 'werkvloer' zichtbaar is. Was aanvankelijk huishoudelijk werk het domein van vrouwen, de laatste jaren werken er ook steeds meer mannen als tuinman of bediende. Het onderzoek is een deel van een project om de problematiek van deze groep werkers onder de aandacht te brengen bij een breed publiek door Trusted Migrant Workers (een belangen organisatie van domestic workers in Amsterdam).

Naast het onderzoek zijn er diepte-interviews gehouden en is er een forumtheater ontwikkeld door de werkers zelf. In dit interactief theater laten de spelers zien tegen welke knelpunten ze aan lopen in de praktijk.

Uitkomsten

Uit het onderzoek en de interviews blijkt dat de werk- en leefomstandigheden van vele werkers moeilijk is. Ze hebben geen contract, geen toegang tot de sociale voorzieningen zoals de gezondheidszorg en onderwijs en werken zonder baangarantie: banen kunnen eenzijdig worden opgezegd.

Veel klachten zijn er van inwonende werkers, die vaak dreigementen horen als ze bijvoorbeeld een dag vrij willen: 'geen werk, geen geld' of 'altijd aanwezig en beschikbaar zijn, anders houdt het op'. Omdat veel illegale werkers afhankelijk zijn van de goodwill van de werkgever, vinden ze het lastig om te onderhandelen over het salaris of kleine veranderingen, in de arbeidsvoorwaarden, zoals vrije uren.

Bij de Afrikaanse domestic workers speelt bovendien racisme en discriminatie een rol. Zij hebben vaak moeite om een baan binnen een privé-huishouden te vinden en als ze er een hebben, krijgen ze een lager loon.

Nu is het zo dat wettelijk gezien illegalen in Nederland geen gebruik kunnen maken van welke voorziening dan ook. Werk moet legaal zijn en dat geldt ook voor huishoudelijk werk waarvoor de term 'witte werkster' door de politiek is bedacht. Feit is dat de regeling 'witte werksters' nooit een succes is gewor-

den, onder andere vanwege de papieren rompslomp. Volgens Fe Jusay, coördinator van Respect.nl, is het nu tijd om het probleem van de domestic workers op te lossen. Ze zijn immers in Nederland omdat er behoefte is aan het werk wat zij willen doen. Het politieke argument dat er in Nederland voldoende arbeidskrachten zijn, zoals bijvoorbeeld de bijstandsmoeders, die als witte werksters aan de slag kunnen, gaat volgens Jusay niet op. Werken in een privé-huishouden is geen baan waarop mensen met een bijstandsuitkering zitten te wachten. Als werkster iets bijverdienen wordt meer gezien als een (noodzakelijk) extraatje. Bereidheid van beide partijen, werkgevers en werknemers, om premies te betalen is in veel gevallen minimaal.

Oplossing

In januari 2006 kwam de Raad van Werk en Inkomen (RWI) met het voorstel om werksters in privé-huishoudens voortaan belasting- en premievrij te laten werken. Daarbij gaat het dan om inkomsten van ongeveer 500 euro per maand. In ruil voor de belastingvrije inkomsten, kan er geen aanspraak gemaakt worden op de sociale verzekering. Het advies van de RWI is op verzoek van de Kamer opgesteld, want de politiek is niet blind voor de problematiek van zwart werk. Toenemende vergrijzing houdt in dat meer mensen

moeten gaan werken, dat het aantal tweeverdieners toeneemt en daardoor dus ook de behoefte om huishoudelijk werk uit te besteden. En daarom vond de Kamer dat er goede oplossingen moeten komen. Het advies van de RWI is in de grotere fracties in de Kamer met enthousiasme ontvangen, omdat het meer mogelijkheden biedt om zwart werk te legaliseren. Of het probleem van de domestic migrant workers hiermee ook is opgelost, blijft onduidelijk. Domestic workers worden in het rapport niet genoemd. Volgens Jusay kan formalisering en legalisering van de markt van huishoudelijk hulp de positie van de domestic workers wel verbeteren. Zodra huishoudelijk werk ook officieel als werk wordt gezien, kan de werkgever een werkvergunning aanvragen voor zijn of haar personeel. In Engeland, Spanje, Griekenland en Italië is dat al zo. Maar of dat in Nederland makkelijk zal gaan is vraag. Zolang er in theorie mensen in Nederland zijn die het werk kunnen doen, in dit geval de bijstandsmoeders, zal men misschien niet snel geneigd zijn om werkers uit Azië of Afrika een verblijfstatus toe te kennen. Voor het Network of Migrant Domestic Workers is de strijd dus nog niet gestreden. ■

www.solidar.org